

ԱԶԴԱՐԱՐ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԶՈՒՅԹԻ ԵՒ ԱՐԱՐԱԿԱՆ ԾՈՑԻ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ԹԵՄԻՆ
P.O.Box: 8157, Salmiyeh 22052- Kuwait. Tel: 965-25614392, Fax: 965-25638312, e-mail: prelacy@armenianprelacykw.org

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 2. Տարի, Թիւ 226, Ուրբաթ, 11 ԱՊՐԻԼ, 2014

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ ԺԲ-ՐԴ ՆԻՍՏ

«ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՏԱՆԻԼ ԵՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵԿԵՂԵՑԻԻ ՎԵՐԱԾԵԼ»
ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Միաբանութեան Ընդհանուր Ժողովի ԺԲ-րդ նիստը տեղի ունեցաւ Կաթողիկոսարանի Կիւլպենկեան սրահին մէջ, Հինգշաբթի 3 եւ Ուրբաթ 4 Ապրիլ 2014-ին, նախագահութեամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսին:

Դիւանի անդամ ընտրուեցան ատենապետներ՝ Գերշ. Տ. Շահան Արք. Սարգիսեան, Գերշ. Տ. Շահէ Եպս. Փանոսեան. ատենադպիրներ՝ Գերպ. Տ. Յուսիկ Ծ. Վրդ. Մարտիրոսեան եւ Հոգշ. Տ. Զարեհ Արդ. Սարգիսեան: Ողջոյնի իր խօսքին մէջ, Վեհափառ Հայրապետը յատկապէս շեշտեց, որ նման հանդիպումներուն առանցքը կը կազմեն ինքնաքննութիւնը, ինքնարժեւորումը եւ

ինքնաքննարկութիւնը: Միաբանութիւնը, եզրակացուց Վեհափառ Հայրապետը, անհրաժեշտ է որ հարստացնէ իր հոգեւոր եւ մտաւոր կեանքը սիրոյ եւ եղբայրական ոգիով եւ ծառայութեան գիտակցութեամբ:

Վեհափառ Հայրապետի պատգամէն ետք, ժողովս անդրադարձաւ Հայոց Ցեղասպանութեան 100 ամեակին եւ սուիրահայութեան տագնապին եւ որդեգրեց համապատասխան քանակներ:

Ապա, կարդացուեցաւ եւ քննարկուեցաւ Միաբանութեան Տնօրէն Ժողովի տեղեկագիրը եւ կատարուեցաւ նոր անդամներու ընտրութիւնը (Գերշ. Տ. Կորիւն Արք. Պապեան, Գերշ. Տ. Նարեկ Արք. Ալեմեղեան, Գերշ. Տ. Նորայր Եպս. Աշըգեան, Գերպ. Տ. Փառէն Ծ. Վրդ. Վարդանեան, Հոգշ. Տ. Ղեւոնդ Վրդ. Բէնթեղեան):

Յաջորդ օրակարգով, միաբանութեան ժողովը որդեգրեց եկեղեցական զգեստներու գործածութեան գծով մշակուած յատուկ ուղեցոյց մը :

Երկրորդ նիստին, ժողովը քննարկեց Միաբանական Կանոնագրութեան վերջնական բնագիրը եւ յարմար նկատեց, որ միաբանները մինչեւ ընթացիկ ամսոյս աւարտը իրենց առաջարկները ներկայացնեն Տնօրէն Ժողովին, որմէ ետք Վեհափառ Հայրապետի Սրբատառ կոնդակով պիտի հաստատուի եւ ի լուր ժողովրդեան՝ հրապարակուի :

Ժողովը, յաջորդական վեց նիստերով, շահեկան դասախօսութիւններու եւ քննարկումներու ընդմէջէն, մտասէւեռումի նիւթ դարձուց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Միսի Մայրավանքէն տեղահանուելէ ետք ապրած վտարանդի վիճակը եւ Անթիլիաս հաստատուիլը, շեշտը դնելով անցնող 100 տարիներու ընթացքին բազում զոհողութիւններու ճամբով կատարուած իրագործումներուն վրայ:

Հետեւեալ կարգով, զեկոյց-դասախօսութիւններ տրուեցան միաբան հայրերու կողմէ.-

ա- «Ի՞նչ պայմաններու մէջ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը հեռացաւ Միսէն եւ հաստատուեցաւ Անթիլիաս» (Գերշ. Տ. Սեպուհ Արք. Սարգիսեան):

բ- «Ցեղասպանութեան հետեւանքով Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան մարդկային, հոգեւոր, մշակութային ու կալուածական կորուստը» (Գերշ. Տ. Բարգէն Եպս. Չարեան):

գ- «Անթիլիասի մէջ Կաթողիկոսութեան հաստատման առաջին տասնամեակը – կալուածի գնում, Դպրեվանքի եւ մատենադարանի հաստատում, Նահատակաց մատուռի եւ Մայր Տաճարի շինութիւն» (Գերպ. Տ. Գրիգոր Ծ. Վրդ. Չիֆթճեան):

դ- «Չարեհ Կաթողիկոսի ընտրութիւն եւ տազնապալից շրջան մեր եկեղեցոյ կեանքէն ներս» (Գերշ. Տ. Կորիւն Արք. Պապեան):

ե- «Երկու Կաթողիկոսութիւններուն միջեւ գործակցութեան նոր հորիզոններ» (Գերշ. Տ. Նարեկ Արք. Ալեմեղեան):

զ- «Հայ եկեղեցին բարեկարգութեան սեմին. Եպիսկոպոսաց ժողով. մարտահրաւերներ ու առաջնահերթութիւններ» (Գերշ. Տ. Օշական Արք. Չօլոյեան):

Յառաջիկայ տարիներու իր առաքելութեան ծիրէն ներս եւ դէմ յանդիման նոր մարտահրաւերներու, ժողովս առաւ կարգ մը որոշումներ եւ առաջադրեց ծրագիրներ:

Վեհափառ Հայրապետը եզրափակելով ժողովը, ընդգծեց.

«Ժողովի ընթացքին, մենք անդրադարձանք մեր Կաթողիկոսութեան վերջին 100 տարիներու պատմութեան, որուն մէջ արձանագրուած են դէպքեր եւ իրադարձութիւններ, որոնցմէ եկող պատգամին մարտահրաւերին պարտինք ամրապնդել մեր հաւատքը ու վերանորոգ յանձնառութեամբ շարունակել մեր ժողովրդանուէր ծառայութիւնն ու հաւատքի առաքելութիւնը: Անցեալի փորձառութեամբ հարստացած եւ ապագայի տեսլականով, շարունակենք մեր նուիրեալ ծառայութիւնը մեր ժողովուրդին: Մեր Սուրբ Աթոռին նշանաբանն է եւ պէտք է ըլլայ. եկեղեցին ժողովուրդին տանիլ եւ ժողովուրդը եկեղեցիի վերածել»:

Երկօրեայ ժողովը փակուեցաւ «Աշակերտք Քրիստոս»ի շարականի երգեցողութեամբ, «Կիլիկիա» օրհներգով, «Ի վեհ Բարձանց» Հայրապետական մաղթերգով եւ հուսկ՝ Վեհափառ Հայրապետի Պահպանիչով:

**ԴԻԻԱՆ
ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ԺՈՂՈՎԻ**

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ

Սրբոց Վարդանանց Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցի Պտոյտը

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ հայրապետներու պագամներուն համաձայն տարիներու ընթացքին գրեթէ անոր բոլոր Թեմերէն ներս կը գործեն կիրակնօրեայ դպրոցներ, որոնք կը հետապնդեն ստորեւ նշուած նպատակները.-

Ա. Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ դաւանութեան եւ աւանդութեան համաձայն կրօնական դաստիարակութիւն տալ մասնաւորապէս մանուկներուն եւ պատանիներուն, իբրեւ լրացուցիչ

մասը ազգային ընդհանուր կրթութեան եւ դաստիարակութեան, եւ ընդհանրապէս չափահասներուն աւանդել քրիստոնէութեան եւ Մայրենի Եկեղեցւոյ վերաբերեալ գիտելիքներ եւ ծանօթութիւններ:

Բ. Հայ ժողովուրդին զաւակները հրաւիրել իրենց Քրիստոնէական Կրօնքին եւ Մայրենի Եկեղեցւոյն եւ շինել անոնց հոգեւոր նկարագիրը:

Այս նպատակներէն մեկնաձ ֆուէթի մէջ նաեւ կը գործէ կիրակնօրիայի դպրոցը, որ իր պարբերական աշխատանքներով ու ուսուցչական կազմի զոհողութիւններով հսկայ աշխատանք կը տանի Թեմիս երեխաներուն Աստուծոյ խօսքն ու շունչը փոխանցելու անոնց մէջ:

Արդարեւ, Շաբաթ, 5 Ապրիլ 2014ի առաւօտեան Սրբոց Վարդանանց Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցի մանուկները իրենց ուսուցիչներուն եւ համայնքիս հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Արտակ քնյ.

Քէհեաեանի ներկայութեամբ ունեցան իրենց տարեկան երկրորդ պտոյտը:

Պտոյտի ընթացքին անոնք լսեցի հոգեւոր դրուագներ, ունեցան աղօթքի, երգի ու խաղի պահեր:

www.aztarar.com

Հայ Դատի Դասախօսական Երեկոյ

Կազմակերպութեամբ Քուէթի Հայ Դատի Յանձնախումբին, Ուրբաթ, 4 Ապրիլ, 2014-ին, Սրբոց Վարդանանց Եկեղեցոյ մէջ տեղի ունեցաւ «Հայերն ու աշխարհի քաղաքական – տնտեսական իրադարձութիւնները» խորագրով հետաքրքրական դասախօսութիւն մը, մատուցմամբ՝ Լիբանանէն հիւրաբար Քուէթ գտնուող՝ Պրն. Մինաս Հանսքեհեանի:

Բացման խօսքով հանդէս եկաւ Հայ Դատի Յանձնախումբի ատենապետ Պրն. Տիգրան Պայաթեան, որ հակիրճ ձեւով ներկայացուց օրուան բանախօսի՝ Պրն. Մինաս Հանսքեհեանի աշխատանքային գործունէութիւնն ու արձանագրած նուաճումները:

Պրն. Մինաս առաջին հերթին զեղեցիկ կերպով ներկայացուց աշխարհի քաղաքական եւ տնտեսական հարցերուն վերաբերող որոշ հիմունքներ, զանոնք համեմելով մեր կեանքին հետ առնչութիւն ունեցող անմիջական օրինակներով: Այնուհետեւ ան

անդրադարձաւ նաեւ հայկական իրականութեան մէջ տեղի ունեցող քաղաքական եւ տնտեսական հարցերուն՝ Հայաստանի եւ Միջին Արեւելքի մէջ:

Պրն. Հանսքեհեան ուրոյն ոճով մը մեկնաբանեց նաեւ Սուրիոյ եւ Միջին Արեւելքին մէջ տեղի ունեցող խնդիրները,

իսկ այնտեղ ապրող հայերուն համար խորհուրդ տուաւ կայք հաստատել հայրենիքին մէջ:

Աւարտին, հայրական օրհնութեամբ հանդէս եկաւ Սրբոց Վարդանանց Եկեղեցոյ Հոգեւոր Հովի Արժ. Տէր Արտակ Քհնյ. Քէհեաեան, որ շնորհակալութիւն յայտնեց Հայ Դատին եւ Պրն. Մինաս Հանսքեհեանին զեղեցիկ եւ հետաքրքրական դասախօսութեան համար ու երեկոն փակեց «Պահպանիչ»ով:

www.yerakouyn.com

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Մարգարեան. «Քեսապցին Սպասում է, Որ Վերադառնայ Քեսապ»

«Երկիր Մետիա» պատկերասփիուռի կայանը «Երկրի հարցը» հաղորդաշարի ծիրին մեջ հարցազրույց մը ունեցաւ ՀՅԴ Բիւրոյի ներկայացուցիչ Հրանդ Մարգարեանի հետ՝ Քեսապի վերջին իրադարձութիւններուն շուրջ:

Մարգարեան մասնատրապէս ըսաւ, որ ներկայիս «սպասողական վիճակ է: Ամենալաւ երեւոյթն այն է, որ քեսապցին սպասում է, որ վերադառնա Քեսապ: Մտածում է ժամանակաւոր կեցութեան մասին, ոչ թէ հիմնաւոր: Եւ սա լաւ է, որովհետեւ առանց քեսապցիների՝ Քեսապի վերակազմումն անիմաստ է: Օրինակ, ինձ համար շատ հետաքրքիր է, այն, որ նրանք աւելի շատ մտահոգ են իրենց պարտեզներով, քան բնակարաններով: Սիրիայի վերջին դեպքերը, ռազմական իրողութիւնը նկատի ունենալու, հաշտուել են այն գաղափարին, որ բնակարանները պետք է վնասուած լինեն, բայց յոյս ունեն, որ պարտեզները անվնաս կը մնան, որպէսզի իրենց համար կարելի դառնա Քեսապ վերադարձը եւ Քեսապի վերականգնումը: Մեր հայ ժողովրդի առջեւ դրուած է մի խնդիր. Մենք ամէն ինչ պետք է անենք, որ քեսապցիները մնան Լաթաքիայում՝ Քեսապի կողքը, որպէսզի իմաստ ունենա Քեսապի վերականգնումը: Ինչպէս ամէն մի գաղթական ժողովուրդ, բնականաբար նրանք եւս ունեն բազում դժուարութիւններ: Նրանք, ովքեր տեղաւորուել են իրենց հարազատների, բարեկամների բնակարաններում, նրանք էլ շատ հարմար վիճակի մեջ չեն ապրում: Դա ժամանակաւոր լուծում է, ոչ թէ՛ հիմնաւոր: Նրանք ովքեր եկեղեցում են, կենցաղային մեծ դժուարութիւններ ունեն, բայց այսօրուայ իրենց մտահոգութիւնը, խնդիրը եւ այն ինչ որ տանելի է դարձնում այդ պայմանները՝ շուտով Քեսապ վերադարձն է»:

Հարցազրույցը ամբողջութեամբ կու տանք հետագային:

Հրաժարած Վարչապետ Մարգարեան Երկխօսութեան Կը Հրաւիրէ «Դէմ Եմ» Շարժումի Անդամները

Երեւանի Հանրապետութեան հրապարակին վրայ նստացոյց յայտարարած «Դէմ եմ» շարժման գործիչներուն Չորեքշաբթի օր մօտեցաւ հրաժարական տուած վարչապետ Տիգրան Մարգարեան՝ տնտեսութեան նախարար Դաւիթ Մարգարեանի հետ:

Տիգրան Մարգարեան երկխօսութեան հրաւիրեց քաղաքացիական գործիչները, կոչ ուղղեց համագործակցելու պարտադիր կուտակայինի մասին օրէնքի հակասահմանադրական ճանչցուած դրոյթները լրամշակելու նպատակով ստեղծուած աշխատանքային խումբին հետ եւ ներկայացնելու իրենց առաջարկները:

Գործիչները, սակայն, բացասաբար արձագանգեցին Մարգարեանի հրաւերին:

Բարձրախօսով ունեցած իր կարճ ելոյթէն ետք Տիգրան Մարգարեան հեռացաւ՝ վստահեցնելով, որ իրենց առաջարկները կը մնան ուժի մեջ:

Նոր Վարչապետի Նշանակման Հարցով ՀՅԴ-ի Ներկայացուցիչները Պիտի Հանդիպին Նախագահ Մերժ Սարգսեանին

Հայ յեղափոխական դաշնակուրթեան ներկայացուցիչները պիտի հանդիպին նախագահ Մերժ Սարգսեանին:

ՀՅԴ Հայաստանի Գերագոյն մարմինի փոխներկայացուցիչ Արսէն Համբարձումեան News.am-ի թղթակիցին յայտնեց, որ օրէնքի պահանջով եւ տրամաբանութեամբ վարչապետի եւ կառավարութեան ձեւաւորման ծիրին մեջ նախագահը հանդիպումներ պիտի ունենայ

քաղաքական ուժերուն հետ, եւ ըստ անոր, նմանատիպ հանդիպում տեղի պիտի ունենայ նաեւ ՀՅԴ-ի անդամներուն հետ: Թէ ե՞րբ եւ ո՞ր պիտի հանդիպին, որո՞նք պիտի մասնակցին ՀՅԴ-էն, առայժմ յայտնի չէ, պիտի որոշուի յառաջիկային:

«Մենք ծրագիր ունինք յստակ մօտեցումներու եւ առաջարկներու, որոնք նոր ձեւաւորուած չեն, եւ բնականաբար մենք կը պատրաստուինք մեր առաջարկները ներկայացնելու: Պիտի պարզուի մեր վերաբերմունքը վարչապետի նշանակման, կառավարութեան ձեւաւորման վերաբերեալ», նշեց ան:

Իսկ թէ ի՞նչ առաջարկներ ՀՅԴ-ն կը պատրաստուի ներկայացնելու նախագահին, Արսէն Համբարձումեան ըսաւ, որ այդ առաջարկները ձեւաւորուած են նոյեմբերին 2012-ին հրապարակուած 7 կէտերու շուրջ, որոնցմէ կարելի է նշել՝ անցում կառավարման խորհրդարանական համակարգին, 100 տոկոսնոց համամասնական ընտրակարգին, պիզնրսի եւ քաղաքականութեան տարանջատում, «Ընտրական օրէնսգիրք»-ի արմատական փոփոխութիւն, ընդդիմութեան վերահսկողական լծակներու տրամադրում, հայ-թրքական արձանագրութիւններէն ստորագրութիւններու յետս կոչում, Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան միջեւ ռազմաքաղաքական դաշինքի կնքում եւ այլն:

Ինչ կը վերաբերի ազգային համաձայնութեան կառավարութեան ձեւաւորման, Արսէն Համբարձումեան ըսաւ, որ ատիկա կը քննարկուի մամուլով, եւ եթէ քննարկուի, տակաւին չի նշանակեր, որ այդ մասին խօսք կայ: «Անձերու փոփոխութիւնը ինքնանպատակ չէ, մենք ունինք յստակ պատկերացումներ, թէ ի՞նչ պէտք է կատարուի արմատական փոփոխութիւններ ընելու ուղղութեամբ», նշեց ան:

Ինչ կը վերաբերի վարչապետի պաշտօնին, Ազգային Ժողովի նախագահ Յովիկ Աբրահամեանի թեկնածութեան եւ մասնաւորաբար, թէ որքանով ատիկա ընդունելի է ՀՅԴ-ի համար, Արսէն Համբարձումեան ըսաւ, որ չի ցանկար ենթադրութիւններ ընել, քանի որ յաճախ քննարկուող ենթադրեալ փոփոխութիւնները, կը պարզուի, թէ իրականութեան հետ կապ չունին:

ՀՅԴ-ն կը խօսի վարչապետի մասին, երբ յստականայ, թէ վարչապետի թեկնածութիւնը յստակօրէն ո՞ր անձին շուրջ կը դառնայ:

Քոնկրետականներ Ամերիկեան Վարչակազմին Կոչ Կ'ուղղեն Հետաքննելու Քեսապի Դէմ Յարձակումին Մէջ Թուրքիոյ Դերը

Միացեալ Նահանգներու Քոնկրետի անդամ Էտրմ Շիֆ 9 Ապրիլին երկրի օրէնսդիր մարմինի շէնքին մօտ մամլոյ ասուլիս տուած է Քեսապի մէջ տեղի ունեցած զարգացումներուն առնչութեամբ:

Քոնկրետականի նախաձեռնութեան միացած են հայկական հարցերով յանձնախումբի համանախագահ Ֆրենք Փալոն, Ներկայացուցիչներու տունէն՝ Ճիւտի Չու, Ճիմ Քոսթա, Աննա Էշոր, Պրետ Շըրմըն, ինչպէս նաեւ Արմերիկայի Հայ դատի գրասենեակի գործադիր տնօրէն Արամ Համբարեան:

Ասուլիսի ընթացքին Միացեալ Նահանգներու իշխանութիւններուն կոչ ուղղուած է՝ աջակցութիւն ցուցաբերելու Քեսապէն տեղահանուածներուն, ինչպէս նաեւ հետաքննելու Թուրքիոյ դերը քաղաքին վրայ իրականացուած յարձակումին մէջ:

Ամերիկայի Հայ դատի յանձնախումբի գործադիր տնօրէն Արամ Համբարեան շնորհակալութիւն յայտնած է օրէնսդիրներուն՝ ասուլիսին մասնակցելու համար՝ շեշտելով, որ վերոյիշեալ յարձակումը Թուրքիոյ տարածքէն կատարուած է, թրքական զինեալ ուժերուն ակնյայտ աջակցութեամբ: «Մենք պէտք է գիտնանք, որ արդեօք մեր դաշնակիցները եւ անոնց մատակարարուած մեր սպառազինութիւնները որեւէ դերակատարութիւն ունեցած են Մերձատր Արեւելքի մէջ քրիստոնէաներու դէմ յարձակման գործին մէջ», ըսած է ան:

Քոնկրետական Շիֆ նշած է, որ սուրիական տագնապին սկիզբէն ի վեր բազմիցս մտահոգութիւն յայտնած է երկրին մէջ ապրող հայերուն եւ այլ քրիստոնէաներու սպառնացող վտանգներու առնչութեամբ եւ այդ նիւթով անձամբ զրուցած է նախագահ Պարաք Օպամայի, ՄԱԿ-ի մէջ Միացեալ Նահանգներու դեսպանի եւ այլ պաշտօնատար անձերու հետ:

Ներկայացուցիչ Աննա Էշոր նշած է, որ Սուրիոյ մէջ ապրող որոշ համայնքներ, մասնաւորաբար հայերը, ահաբեկչութիւններու թիրախի կիզակետին մէջ յայտնուած են քրիստոնէայ ըլլալուն պատճառով: «Հիմա, երբ շուտով Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակը պիտի նշենք, այդ ժողովուրդը դարձեալ միջազգային քաղաքականութեան ճատրակի տախտակին վրայ յայտնուած է: Ատիկա չսպիացած վերքը բորբոքելու ակնյայտ փաստ է», ըսած է ան:

Ըստ քոնկրետական Ճուտի Չուի, քրիստոնէաները, մասնաւորաբար հայերը Սուրիոյ ամէնէն խոցելի համայնքը կը ներկայացնեն:

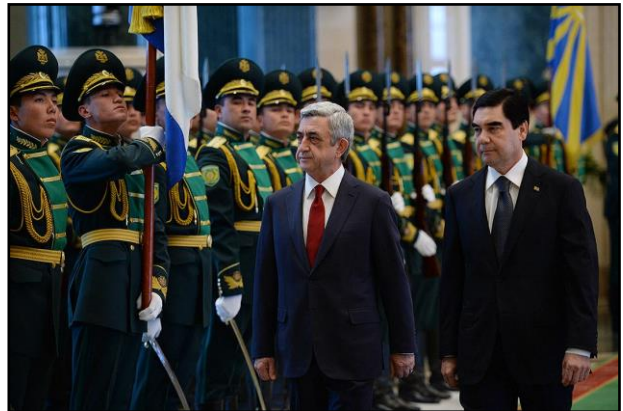
Ասուլիսին ընթացքին բազմիցս շեշտուած է, որ Քեսապի մէջ 1915-ի ցեղասպանութենէն մազապուրծ եղած հայերու յետնորդները կ'ապրին, եւ վերջին իրադարձութիւնները անոնց անգամ մը եւս ստիպած է վերապրիլ պապերու ցաւն ու ողբերգութիւնը:

WWW.AZTAGDAILY.COM

Նախագահ Սարգսեան. «Ղարաբաղի Ժողովուրդին Ինքնորոշման Իրաւունքը Անվիճելի Է»

Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեան Չորեքշաբթի օր Աշկապատի մէջ յայտարարեց, որ Ղարաբաղի ժողովուրդի ինքնորոշման իրաւունքը անվիճելի է եւ անոր փաստացի կազմակերպումը պէտք է տէ ժիւրէ ամրագրուի:

«Ես այսօր անգամ մը եւս ներկայացուցի ղարաբաղեան տազնապի լուծման ուղղուած մեր սկզբունքային դիրքորոշումը՝ հարցը կրնայ եւ պէտք է լուծուի բացառապէս խաղաղ ճամբով, միջազգային իրաւունքի չափանիշներու եւ սկզբունքներու հիման վրայ», ըսաւ Սերժ Սարգսեան՝ Թուրքմենիստանի նախագահ Կուրպանկուլի Պերտիմուհամետովի հետ բանակցութիւններէն ետք սրուած միացեալ ասուլիսին ընթացքին:

Ան փոխանցեց, որ Թուրքմենիստանի նախագահին հետ բանակցութիւններուն ընթացքին բարեկամական եւ վստահութեան մթնոլորտի մէջ քննարկուեցաւ հայ-թուրքմենական յարաբերութիւններու զարգացման ընթացքը, ապագայի համար նախանշուեցան գլխաւոր կողմնորոշիչները:

Հայաստանի նախագահը ըսաւ, որ քննարկուած են նաեւ առեւտրատնտեսական համագործակցութեան վերաբերող հարցեր՝ յոյս յայտնելով, որ նախորդ տարուան կրճատուած առեւտրաշրջանառութիւնը կարելի պիտի ըլլայ զարգացնել այս տարի: Քննարկուեցաւ նաեւ ենթակառուցային եւ ուժանիւթի ծրագիրներու զարգացումը:

Ստորագրուեցան տարբեր փաստաթուղթեր, որոնցմէ Սերժ Սարգսեան առանձնացուց օդանաւորդութեան հարցերով յուշագիրը, որ նպատակաւորուած է այդ մարզին մէջ փոխադարձ յարաբերութիւններու ազատականացման: Նախագահը նշեց, որ շուտով կարելի պիտի ըլլայ Երեւանէն ուղիղ թռիչքով մեկնիլ Աշկապատ:

Սերժ Սարգսեան յայտարարեց, որ իրենք քննարկեցին շրջանային եւ միջազգային հարցեր եւ ընդգծեցին միջազգային ասպարէզին մէջ գործողութիւններու հետագայ համակարգման կարելորութիւնը: Բանակցութիւններու ընթացքին հաստատուեցաւ Հայաստանի եւ Թուրքմենիստանի ձգտումը՝ հետագային եւս նպաստելու խաղաղութեան եւ ապահովութեան հաստատումին Անկախ պետութիւններու համագործակցութեան, ՄԱԿ-ի եւ ԵԱՀԿ-ի ծիրին մէջ աւելի արդիւնաւետ փոխադարձ գործակցութեան միջոցով:

Սարգսեան Թուրքմենիստանի նախագահը հրաւիրեց պաշտօնական այցելութիւն կատարելու Հայաստան եւ հրաւերը ընդունուեցաւ:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

**«Սուրիոյ մէջ ընտրութիւնը Պիտի Կայանայ Նախապէս
Նշուած Ժամկէտին՝ Յուլիսին» Կ'ըսէ Զոհայի**

ԻԹԱՐ-ԹԱՍՍ կը հաղորդէ, որ Սուրիոյ տեղեկատուութեան նախարար Օմրան Զոհայի յայտնած է, որ Սուրիոյ մէջ նախագահական ընտրութիւնը տեղի պիտի ունենայ ճշդուած ժամկէտին:

«Ոչ որ լիազօրութիւն ունի փոխելու կամ չեղեալ նկատելու այդ ընտրութիւնը: Ատիկա տեղի պիտի ունենայ ճշդուած ժամկէտին», նշած է Զոհայի:

Ըստ նախարարին, թեկնածուներու դիմումներուն ընդունումը՝ ընտրութեան մասնակցելու համար, պիտի սկսի 20 Ապրիլին:

«Դիմումները պիտի ընդունուին մօտ օրէն: Սուրիոյ քաղաքացիներուն ճնշող մեծամասնութիւնը կողմ է, որ Պաշար Ասատ շարունակէ երկիրը ղեկավարել», ըսած է ան:

Սուրիոյ մէջ նախագահական ընտրութիւն նշանակուած է յուլիսին: Պաշար Ասատ, որուն պաշտօնավարման երկրորդ շրջանը իր աւարտին կը մօտենայ, տակաւին պաշտօնապէս չէ յայտարարած, որ մտադիր է իր թեկնածութիւնը առաջադրելու, սակայն փորձագէտները կ'ենթադրեն, որ ան պիտի պահէ իր պաշտօնը:

Միւս կողմէ, Ռուսիա Չորեքշաբթի օր յայտարարեց, որ իր ծովուծին պատկանող 12 մարտանաւեր կը գտնուին Միջերկրականի մէջ:

«ՌԻԱ Նովոսթի» լրատու գործակալութիւնը հաղորդեց, որ Ռուսիոյ հիւսիսի նաւատորմի իրամանատար Վլատիմիր Քորոլովը լրագրողներուն յայտնած է. «Հիւսիսի նաւատորմին պատկանող 12 մարտանաւեր ներկայիս իրենց առաքելութիւնը Միջերկրական ծովուն մէջ կը կատարեն»:

Միջերկրականի մէջ գտնուող ռուսական մարտանաւերը կը գլխաւորէ «Մեծն Պետրոս» յաճանար:

Ինչ կը վերաբերի Միջերկրականի մէջ ռուսական մարտանաւերուն առաքելութեան, հիւսիսի նաւատորմի իրամանատարը ըսաւ. «Շրջանային մակարդակի վրայ զսպման եւ արեւելեան Միջերկրականի մէջ (ապահովական) գործողութիւններու համակարգը պահպանելու առաքելութիւն կը կատարենք»:

«Հաւանական է, Որ Եւրոպայան Ռուսական Կազր Փոխարինէ Ազրպէյճանականով» Ըսաւ Պարոսո

Պուլկարական «Նովինայթ» գործակալութիւնը՝ վկայակոչելով պուլկարական Կերպ կուսակցութեան տարածած հաղորդագրութիւնը, կը հաղորդէ, որ Եւրոպական յանձնաժողովի նախագահ Ժոզեֆ-Մանուէլ Պարոսո Պուլկարիոյ Կերպ կուսակցութեան փոխնախագահ Յվեթան Յվեթանովի հետ զրոյցի մը ընթացքին յայտարարած է, որ Եւրոպայան քաղաքական նախապատուութիւն չի տար «Հարաւային հոսք» նախագիծին, որովհետեւ անիկա կրնայ տարբեր ըլլալ, սակայն մատակարարը նոյնն է՝ ռուսական «Կազփրոմ»-ը:

Պարոսո նշած է, որ հրաժարելով «Հարաւային հոսք»-էն, Եւրոպայան կրնայ նախապատուութիւն տալ Իտալիոյ տարածքով ազրպէյճանական կազի ներածման, եթէ «Ազրպէյճան յաջողի դիմակայել Ռուսիոյ ճնշումը»:

Ըստ գործակալութեան, ան Պուլկարիոյ խորհուրդ տուած է զգուշ ըլլալ Ռուսիոյ հետ կազային նախագիծերու իրականացման հարցերուն մէջ՝ այլ նախագիծերու հաշուոյն, որոնք կրնան Պուլկարիոյ ուժանիւթի մարզին տարատեսակութիւն ապահովել:

«Հարաւային հոսք»-ը կազի խողովակաշարի ռուս-իտալա-ֆրանս-գերմանական նախագիծ է, որ պիտի երկարի Սեւ ծովուն յատակէն մինչեւ Պուլկարիոյ Վառնա նաւահանգիստ, ուրկէ անոր երկու ճիւղերը պիտի անցնին Պալքանեան թերակղզիէն Իտալիա եւ Աւստրիա: Կազի խողովակաշարի շինարարութիւնը սկսած է 2012-ին: Աւարտը նախատեսուած է 2015-ին: Խողովակաշարը տարեկան 63 միլիարդ խորանարդ մեթր բնական կազ փոխադրելու կարողութիւն պիտի ունենայ: Նախագիծի արժեքը 16 միլիարդ եւրօ է:

Կազի խողովակաշարը կը ստեղծուի ռուսական բնական կազի՝ Եւրոպա տարանցման ուղիներուն այլընտրանքներ ստեղծելու համար՝ տարանցման հարցին մէջ Ուքրանիայէն եւ Թուրքիայէն կախեալութիւնը նուազեցնելու համար:

Սուրիոյ Բանակը Ռանքուսը Առաւ Իր Վերահսկողութեան Տակ

Սուրիոյ կանոնաւոր բանակը Քալամուն շրջանի Ռանքուս գիւղաքաղաքը առաւ իր ամբողջական վերահսկողութեան տակ եւ սկսաւ այդտեղ գտնուող ականները վնասագերծել, մինչ բոլոր բախումները կը շարունակուին գիւղաքաղաքին մօտ գտնուող բլուրներուն վրայ:

Լիուա Իսլամ յայտարարեց, որ Ռանքուսի ճակատամարտին ընթացքին իր շարքերէն 140 զինեալներ սպաննուած են: Մնացեալ զինեալները հեռացած են Քալամունի գիւղական շրջանին մէջ գտնուող Զապատանիի ուղղութեամբ: Ժապիաթ Նուսրա իր կարգին յայտարարեց, որ Ռանքուսի մէջ սպաննուած է իր տեղւոյն հրամանատարը՝ Սպու Թալիա Պաղտատին, որ իրաքցի է: Նշենք, որ նախքան Ռանքուս մուտք գործելը, Սուրիոյ բանակը գրաւած էր Սայետնայայի ռազմավարական դիտարանը, ուր կը գտնուի սուրիական բանակի ելեկտրոնային պատերազմի գորանոցը:

ԱՆՆՄԱՆՄԱՐ

«Հայ Դատը Այսօր» Հաղորդաշար. «Հայ Դատը Եւ Հայ Դպրոցը»

Հարցազրոյցը վարեց՝ ԱՔԱՄԻԱ ՓՈԼԱՏԵԱՆ

Լիբանանի Հայ դատի մարմինին նախաձեռնութեամբ, «Վանայ Չայն» ձայնասփիւռի կայանէն սփռուող «Հայ դատը այսօր» հաղորդաշարին հիւրն էր Ազգային Լեւոն եւ Սոֆիա Յակոբեան քոլեճի տնօրէն Վիզէն Աւագեան:

ՀԱՐՅՈՒՄ.- Ի՞նչ ձեռով Հայ դատը կը ներկայացուի մեր դպրոցներուն մէջ, այսինքն Հայ դատի ըմբռնումը ինչպէ՞ս կը փոխանցուի աշակերտներուն:

ՎԻԳԷՆ ԱՒԱԳԵԱՆ.- Նախ պէտք է հաստատել, որ հայ դպրոցին գոյութիւնը խարսխուած է Հայ դատի հասկացողութեան վրայ: Հայ դպրոցը միայն գիտելիք, տեղեկութիւն եւ պետական ծրագիր փոխանցող հաստատութիւն մը չէ: Այս բոլորին կողքին, ան հայկական դիմագիծ, նկարագիր եւ ինքնութիւն կերտող միջավայր մըն է, հայ մարդը պատրաստող հնոց մը, ուր կը կազմաւորուին մարդիկ, որոնք իրենց Դատին եւ պահանջատիրութեան տէրը կը կանգնին: Հետեւաբար, Հայ դատի հասկացողութիւնը հիմնական տեղ կը գրաւէ հայ դպրոցի առաքելութեան եւ դերակատարութեան մէջ: Հայ դատը աշակերտներուն կը փոխանցուի ուղղակի եւ անուղղակի ձեւերով՝ կրթութեամբ, ազգային դաստիարակութեամբ, դասերով, ձեռնարկներով, արտադասարանային գործունէութեամբ եւ յատկապէս՝ հայերէնի եւ հայոց պատմութեան դասապահերով:

Հ.- Եթէ օրինակներով ուզենք անդրադառնալ, հայոց պատմութեան կամ հայոց լեզուի դասապահերէն զատ, որոնք արդէն գլխաւոր միջոցներն են Հայ դատը աշակերտներուն փոխանցելու, այս նպատակին ծառայող այլ պահեր կամ այլ նախաձեռնութիւններ կա՞ն մեր դպրոցներուն մէջ:

Վ. Ա.- Անհրաժեշտ է, որ նախաձեռնութիւններ ըլլան՝ սկսելով առաւօտեան տասը վայրկեան դաստիարակի յատուկ ժամէն, որուն ընթացքին կարելի է փոխանցել ազգային գիտելիք եւ Հայ դատի առնչուող տեղեկութիւններ: Կան արտադասարանային աշխատանքներ, պատի թերթերու պատրաստութիւններ, աշակերտական խորհուրդներու կամ դպրոցական ակումբներու տարբեր-տարբեր նախաձեռնութիւններ, միջվարժարանային մրցումներ, որոնք բոլորը օգտակար նախաձեռնութիւններ են: Եթէ փափաքը կայ, կարելիութիւնները բազմազան են: Հարցը չի սահմանափակուիր հայերէնով եւ հայոց պատմութեամբ: Հայերէնով դասաւանդող բոլոր ուսուցիչները, ի՞նչ նիւթ ալ դասաւանդեն (գիտութիւն, աշխարհագրութիւն թուաբանութիւն թէ այլ...), կրնան օգտագործել իրենց պահերը Հայ դատի հասկացողութիւնը աշակերտներուն փոխանցելու համար:

Հ.- Ձեր կարծիքով, ինչպէ՞ս կարելի է փոքր տարիքէն հայ աշակերտին՝ որպէս Հայ դատի ապագայ իրաւատէրերու, փոխանցել Հայ դատի ըմբռնումը եւ պահանջատիրութեան զգացումը:

Վ. Ա.- Հայ դատի ըմբռնումը կը սկսի մանկապարտէզի Բողբոջ դասարանէն, այն պահէն, երբ փոքրիկը կը սորվի «Հայ եմ ես, հայ եմ ես, սարսափեցէ ք իմ ձեռքէս, Հայաստանը ազատող Քաջ Վարդանին թոռն եմ ես» ըսել բարձրաձայն: Այդ հանգրուանին ան կը գիտակցի, որ հայ է եւ,

առանց անդրադառնալու, այդ հանգրուանին կը խօսի հայ ըլլալու մասին, Հայաստանը ազատելու մասին: Ուսուցիչներ կամաց-կամաց, տարիներու ընթացքին պիտի բացատրեն, թէ Հայաստանը որմէ՞ պիտի ազատէ, ինչո՞ւ պիտի ազատէ եւ ինչպէ՞ս պիտի ազատէ: Ուրեմն, սերմերը կը դնենք կանուխ տարիքէն, Բողոք-Կոկոն դասարաններէն, եւ ի գուր չէ, որ այս արտասանութիւնը այդ տարիներուն կը սորվեցնենք աշակերտներուն: Անիկա խորքին մէջ մեր ազգային-պահանջատիրական փիլիսոփայութիւնը կը խտացնէ: Մանկապարտեզի եւ հետագային նախակրթարանի առաջին դասարաններուն մէջ կարելի չէ աշակերտին ուղղակի խօսիլ Հայ դատի մասին, ան պիտի չկարենայ ըմբռնել, բայց կան սկզբունքներ, որոնց մասին կարելի է խօսիլ: Օրինակ, մանկութեան այդ տարիներուն պէտք է խօսիլ օրէնքի եւ օրինականութեան մասին, արդարութեան եւ անարդարութեան մասին, իսկ աւելի վերին կարգերուն մէջ՝ ազատութեան, ազնուութեան, քաջութեան, ազգային հպարտութեան, կորուստի գաղափարին մասին, ասոնք միտքեր են, արժէքներ են, գորս պէտք է զարգացնել, որպէսզի աւելի ուշ, բարձր կարգերուն մէջ՝ միջնակարգի եւ երկրորդականի մէջ, մենք խօսինք ազատագրկումի մասին, իրաւագրկումի մասին, անարդարութեան մասին, մեր հողերու կորուստին մասին, մեր ազգային արժէքներու կորուստին մասին: Դաստիարակութեան աստիճանական այս ընթացքով աշակերտներ կրնան լաւապէս ըմբռնել այս բոլորը: Կարելի է նաեւ այս արժէքները անուղղակիօրէն փոխանցել աշակերտութեան, այդ մէկը կ'ըլլայ հայերէնի պահերուն՝ մեր գրականութենէն ընտրելով այնպիսի հատուածներ, ուր կը խօսուի ազատութեան արժէքին, արդարութեան, օրէնքի եւ իրաւունքի հասկացողութեան, պահանջատիրութեան մասին, եւ հետզհետէ զարգացնելով այդ միտքերը՝ կարելի է հասնիլ մինչեւ քաղաքական մտածողութեան փոխանցում, մինչեւ Հայ դատի մեր ընկալեալ ըմբռնումներու ծանօթացում:

Հ.- Ի՞նչ է ուսուցիչին դերը եւ կարելորութիւնը այս փոխանցումը աշակերտներուն համար աւելի հետաքրքրական եւ մատչելի դարձնելու առումով: Ուսուցիչը ինչպէ՞ս կրնայ աշակերտներուն յիշողութեան մէջ աւելի թարմ պահել Հայ դատ հասկացողութիւնը:

Պ.- Մեծ է ուսուցիչին դերը, առանցքային ու հիմնական: Նախ՝ անոր ներկայութիւնը, ունեցած գիտելիքներուն պաշարը, մասնակցութիւնը դասարանին մէջ՝ իբրեւ վարող այս ամբողջ աշխատանքը, բայց նաեւ անկէ առաջ, ըստ մեզի, ուսուցիչը իբրեւ անձ եթէ ներդրում ունի մեր հաւաքական կեանքին, մեր Հայ դատի աշխատանքներուն մէջ, այն ատեն նաեւ իր անձին օրինակով մեծագոյն դաստիարակութիւնը փոխանցած կ'ըլլայի աշակերտներուն: Այլապէս, ի՞նչ իմաստ ունի, որ ուսուցիչ մը դասարանին մէջ խօսի Հայ դատի ու պահանջատիրութեան մասին եւ ինքը հեռու ըլլայ այդ բոլորէն, կամ՝ առնուազն բացակայ ըլլայ մեր առօրեայէն, մեր ազգային-հասարակական կեանքէն:

Երկրորդ, չի բաւեր, որ ուսուցիչ մը հայագիտական վկայականի տիրացած ըլլայ, անհրաժեշտ է, մանաւանդ մեր դարուն, որ ան տեսաբար թարմացնէ իր գիտելիքները, միշտ քայլ պահէ օրուան նորութիւններուն հետ, որովհետեւ քսան տարի առաջ Հայ դատի հասկացողութիւնը բան մըն էր, այսօր ուրիշ բան մըն է, վաղը կրնայ ուրիշ ըլլալ: Կ'ապրինք մնայուն կերպով զարգացող աշխարհի մը մէջ, ուր միշտ նորութիւններ կան: Նաեւ հիմնական է, որ ուսուցիչը իր մանկավարժական կարողութեամբ կարելիութիւն ունենայ աշակերտները մղելու պրպտումի, զանոնք մղէ հետաքրքրուելու իրենց արմատներով: Օրինակ, եթէ դասարանին մէջ սասունցիներ, կարնեցիներ կան, ուսուցիչը պէտք է մղէ աշակերտները հետաքրքրուելու Մասունով, Կարինով եւ պապենական մշակոյթով, Երկրէն հասած արժէքներով: Անհրաժեշտ է այսօրուան սերունդը կապել իր արմատներուն, որովհետեւ առանց արմատի՝ մենք չենք կրնար առողջ սերունդ պատկերացնել եւ ապահով ապագայի մը երաշխիքը ունենալ:

Հ.- Արդեօք արդի լսատեսողական միջոցները կրնա՞ն օգտակարություն ունենալ այս իմաստով:

Պ.- Անկասկած: Ներկայիս շատ մեծ կարելիություններ կան, բայց պայմանաւ որ ուսուցիչներ նախ իրենք ծանօթ ըլլան այդ տեղեկություններու բովանդակութեան եւ, երկրորդ, զանոնք օգտագործելու արհեստագիտութեան: Պէտք է ընդունինք, որ այսօր աշակերտներ ուսուցիչներէն աւելի լաւ կը տիրապետեն արդի արհեստագիտութեան գաղտնիքներուն: Դժբախտաբար այսօր այնպէս մըն է, որ հայագիտական նիւթեր դասաւանդող մեր ուսուցիչներուն միջին տարիքը քառասունէն վեր է եւ, հետեւաբար, անոնց մեծ մասը դժուարութիւն ունի արհեստագիտական վերջին նորութիւններուն հետ քայլ պահելու:

Այսօր բոլորս ալ կ'անդրադառնանք, որ «Եութիուպ»-ի վրայ, համացանցի վրայ ընդհանրապէս, տասնեակներով, հարիւրներով օգտագործելի նիւթ կայ հայագիտական ուսմանց համար՝ թէ՛ գրական եւ թէ՛ պատմական բովանդակութեամբ: Պէտք է ընդունիլ նաեւ, որ վերջին տարիներուն մեծ ու շնորհակալ գործ կը կատարէ Երեւանի Պետական համալսարանը, որուն համացանցի կայքէջը տեսաբար նորութիւններ կը տրամադրէ կրթական մարզի պատասխանատուներուն: Այս բոլորէն պէտք է լաւապէս օգտուիլ: Անշուշտ կայ լեզուի հարցը, այդ պատճառով ալ նախ ուսուցիչը ի՞նք պէտք է դիտէ տուեալ նիւթը, ինք «մարսէ» եւ կարենայ հասկնալ հիմնական տեղեկութիւնը, պատգամը եւ ապա միայն արեւմտահայերէնով փոխանցէ զայն իր աշակերտներուն:

Հ.- Հիմա որ խօսեցանք ուսուցիչին դերակատարութեան մասին, արդեօք ան առանձին բաւարար է, կամ զուգահեռաբար ի՞նչ տեսակի աշխատանք պէտք է տարուի, օրինակի համար՝ տան մէջ եւ որքանո՞վ կարելի է այս ամէնը յաջողցնել:

Պ.- Աշակերտը դպրոց կու գայ տունէն: Հիմքը, ենթահողը տունն է, եւ շատ յաճախ կը պատահի, որ դպրոցին շինածը տունը կը քանդէ, հակառակն ալ կրնայ պատահիլ: Չի բաւեր դպրոցին մէջ ազգային մթնոլորտ ստեղծել, Հայ դատի, պահանջատիրութեան մասին խօսիլ: Տունը շնչող այն միջավայրն է, ուր աշակերտը պիտի ապրի իսկական հայկականութիւնը: Եթէ տան մէջ հայկականութիւն չկայ, Հայ դատ չկայ, հայ երգ չկայ, հայ արուեստ չկայ, եթէ տան մէջ թրքաբարոյ մշակոյթ կայ, այսինքն տան մէջ թրքերէն կը խօսուի, թրքերէն կը դիտուի կամ մտիկ կ'ըլլայ, թրքական ապրանք մուտք կը գործէ, Թուրքիա ճամբորդողներ կ'ըլլան, ապա դպրոցներուն ի գործ դրած ջանքերը ի դերել կ'ելլեն: Ուստի, ծնողներ պէտք է օգնեն մեզի, նախ՝ մինչեւ իրենց զաւակին դպրոց երթալը, մինչեւ երեք տարեկան, տան մէջ հայօրէն մեծցնելով զանոնք, իսկ աւելի վերջ՝ դպրոցին կողքին լրացուցիչ աշխատանք կատարելով: Աշակերտը դպրոց կը մնայ առաւօտեան ժամը եօթուկէսէն մինչեւ երկուքուկէս-երեք, մնացեալ ժամերը, շաբաթավերջերը, ամառը, արձակուրդները ան տան մէջ է: Տունը պէտք է վերածել փոքրիկ Հայաստանի մը, որպէսզի աշակերտը պատրաստ ըլլայ ընկալելու դպրոցին մէջ իրեն տրուածը եւ դպրոցին մէջ տրուածը տան մէջ չարժեզրկուի: Երբ տան մէջ հայերէն գիրք չկայ, երբ տան մէջ Վարդանանցին, Ապրիլ 24-ին, մայիս 28-ին ընտանիքի բոլոր անդամներով մասնակցութիւն չկայ մեր ազգային ոգեկոչումներուն, ու երբ ծնողներ իրենք օրինակ չեն դառնար, հայերէն թերթ չեն կարդար, հայերէն գիրք չեն կարդար, իրենք ձեռնարկի մը չեն երթար, բնականաբար զաւակները իրենց կարգին չեն մղուիր այդ բոլորը կատարելու: Այս իմաստով ծնողներու դերակատարութիւնը մեծ է:

Հ.- Ինչպէս արդէն կ'անդրադառնաք, մեծ թիւով աշակերտներ դժբախտաբար իրազեկ չեն Հայ դատի գլխաւոր առանցքներուն, ինչպէ՞ս կարելի է այս իրողութեան դէմ դնել:

Պ.- Դժուար աշխատանք է, բայց ոչ՝ անկարելի: Օտար վարժարան յաճախողներուն մասին խօսելով նախ պէտք է ամոքուիլ, որ այսօր կարելոր թիւ կը կազմեն օտար վարժարան յաճախող այն տղաքը, որոնք այսօր կը գտնուին իրենց պատկանելիութեան եւ նկարագրի

կազմութեան հանգրուանին մէջ: Հաւանաբար այսօր չեն անդրադառնար, թէ իրենց ծնողները ի՞նչ կ'ընեն, բայց անոր հետեւանքները յառաջիկային նկատելի պիտի դառնան իրենց անհատական թէ հաւաքական կեանքին մէջ: Չի բաւեր Վարդանանցին եւ Ապրիլ 24-ին ինքզինքին արձակուրդ տալ, տունը նստիլ եւ ըսել, թէ մենք հայկական վարժարան չենք յաճախեր, բայց հայու պէս կը մեծանաք: Չի բաւեր շաբաթը 5-6 օր արաբական վարժարան յաճախել, իսկ շաբթուան մէջ քանի մը ժամ հայկական միութեան մը մաս կազմել կամ հայկական դասընթացքի մը հետեւիլ եւ ինքզինք հայ նկատել: Աշակերտը պիտի մտերմանայ, ծանօթանայ Նարեկացիին, Բաֆֆիին, Մեծարենցին, Վարուժանին, Խրիմեան Հայրիկին, հայ երգին ու հայ պարին:

Արաբական վարժարաններ յաճախողներուն հասնելու համար մեր աշխատանքին ծիրը պէտք է ընդլայնել եւ մակարդակը՝ բարձրացնել: Մենք պէտք է աշխատինք լիբանանեան մակարդակով: Երբ լիբանանեան պատկերասփիւռի կայաններէն, լիբանանեան թերթերէն, լիբանանեան մակարդակի կազմակերպուած կլոր սեղաններէն հանրութեան խօսք կ'ուղղենք, այնքան մը սերտուած եւ ազդու պէտք է ըլլայ մեր խօսքն ու ներկայացուցածը, որ կարենայ ներգրաւել նաեւ զանոնք, օտար վարժարան յաճախողները՝ իբրեւ լիբանանցի մտածողներ ու ապրողներ: Կը կարծեմ, թէ այս ձեւով կրնանք մասամբ հասնիլ օտար վարժարան յաճախողներուն, այլապէս դժուար է, որովհետեւ երբ իրենք որոշած են իրենց ազատ կամքով այլասերիլ, հեռանալ իրենց արմատներէն... մենք ի՞նչ կրնանք ընել, չենք կրնար զիրենք քաշել ու բերել եւ զինու գորութեամբ պարտադրել իրենց արմատներուն կապուիլ: Երբ ընտանիքով որոշած են օտարանալ, ձուլուիլ, իրենց արմատներէն խզուիլ, անոր հետեւանքներուն զլիսաւոր պատասխանատուն վերջին հաշուով իրենք են:

Հ.- Կայ նաեւ այլ հարց մը: Հայկական վարժարաններու մէջ հայոց պատմութեան դասապահերուն շատ աւելի ժամեր կը տրամադրուէին նախապէս, սակայն այսօր բարձր դասարաններ երբ հասնին աշակերտները, ծանրաբեռնուած ըլլալու պատճառով, նախ եւ առաջ նուազ ժամանակ կը տրամադրուի հայոց պատմութեան, պետական քննութիւնները առաջնահերթութիւն կը նկատուին, ուստի շատ քիչ ժամանակ կը մնայ Հայաստանի ժամանակակից պատմութեան անդրադառնալու եւ կամ շատ ամփոփ ձեւով է, որ կը փոխանցուին այս բոլորը: Արդեօք այս իրողութիւնը ծրագրի փոփոխութիւն կ'ենթադրէ կամ ընդհանուր առմամբ ի՞նչ քայլեր պէտք է առնուին այս գծով:

Պ.- Այս մէկը բազմակողմանի աշխատանք կ'ենթադրէ: Ուսուցիչ, դասագիրք եւ ծրագիր: Սկսինք նախ ընդհանուր ծրագիրէն: Մենք պէտք ունինք աշխատանքային նոր ծրագրի, ազգային դաստիարակութեան եւ հայոց պատմութեան համապարփակ մէկ ընդհանուր ուղեգիծի: Մեր ծրագիրները դժբախտաբար կանգ կ'առնեն ասկէ 20-30 տարի առաջ: Չկան, առնուազն մեզի կը պակսին այսօրուան մեր պահանջներուն գոհացում տուող նոր ծրագիրներ: Իսկ աւելի մտահոգիչը, մեր ուսուցիչներուն հարցն է: Ես 28 տարիէ հայագիտական նիւթեր կը դասաւանդեմ եւ օրին մէկը չեմ լսած հայոց պատմութեան ուսուցիչներու վերապատրաստութեան դասընթացքի մը մասին: Այսօր հայոց պատմութեան մեր ուսուցիչները բոլորն ալ նուիրեալ դասատուներ են, կասկած չկայ, բոլորն ալ գիտելիք ունին, ապրում ունին, անպայման, բայց այսօր մենք նոր իրականութիւններ ունինք: Եթէ ուսուցիչներ ինքնաշխատութեամբ ճիգ չընեն, իրենք զիրենք չվերանորոգեն, հեռու կը մնան իրենց մարզին մասնագիտական-մանկավարժական նորութիւններէն: Ազգային վարժարաններու պարագային կրնամ ըսել, որ ազգային երկու վարժարան՝ Սոֆիա Յակոբեան եւ Եղիշէ Մանուկեան, երկու տարիէ նախաձեռնութեան մը դիմած են, Հայ դատի դասընթացք հաստատած են աւարտական կարգի իրենց աշակերտութեան համար՝ շաբաթը մէկ պահ: Լաւ ու օգտակար փորձառութիւն մըն է, կ'արժէ նաեւ, որ միւս դպրոցները օգտուին այս փորձառութենէն:

ԼՈՒՐԵՐ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԷՆ

**Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցույ
Եղբայրակցութեան Առաջնորդարան Այցը**

Մարտ 26-ին, Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցույ Հոգեւոր եղբայրակցութեան վարչութեան անդամները այցելեցին Ազգային առաջնորդարան եւ դիմաւորուեցան թեմի առաջնորդ Սուշեղ արք. Մարտիրոսեանի կողմէ: Միտքերու եւ մտահոգութիւններու փոխանակումէ ետք, վարչութեան անդամները իրենց երախտագիտութիւնը յայտնեցին առաջնորդին զօրակցութեան եւ խորհրդատուութեան համար: Սրբազանը, իր կարգին, իր պատրաստակամութիւնը վերահաստատեց աջակցութեան եւ հովանաւորութեան՝ շեշտելով

հաւատարմութեան եւ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցույ դաւանանքէն ու ուսուցումներէն չշեղելու անհրաժեշտութիւնը:

Հոգեւոր եղբայրակցութեան վարչութեան անդամները, որդիական երախտագիտութեան իբրեւ արտայայտութիւն, Ազգային առաջնորդարանին փոխանցեցին նուիրատուութիւն մը՝ բարեսիրական որեւէ աշխատանքի մը յատկացնելու փափաքով: Առաջնորդը փոխադարձաբար հիւրերուն նուիրեց Հայ մօր տարուան առթիւ լոյս տեսած «Աշակերտական աղօթքներ» գիրքէն օրինակներ եւ յաջողութիւն մաղթեց իրենց ապագայ ծրագիրներուն:

**«Նարեկ» Աշակութային Հիմնարկին
«Սա Երեւանն Է» Երգահանդէսը**

Կազմակերպութեամբ «Նարեկ» մշակութային հիմնարկին, իր հիմնադրութեան 25-րդ տարեդարձին առիթով, 23 մարտին Կլենտլի «Ալէքս» թատերասրահին մէջ տեղի ունեցաւ «Սա Երեւանն Է» երգահանդէսը, որ ձօնուած էր Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանին:

Հայաստանէն ժամանած հանրաժանօթ եւ նշանաւոր 12 արուեստագէտներ մեկնաբանեցին 1970-ական թուականի ժողովրդային հայերէն երգեր: Երգահանդէսի ընթացքին նշանաւոր հայ երգահան Կոստանդին Օրբէլեան պատիւի արժանացաւ՝ երաժշտական մարզէն ներս իր արձանագրած մեծ յաջողութիւններուն եւ հայ երաժշտութեան մատուցած իր անթիւ ծառայութիւններուն համար:

Ձեռնարկի աւարտին թեմի առաջնորդ Յովնան արք. Տերտերեան իր օրհնութիւնները փոխանցեց «Նարեկ» հիմնարկի հիմնադիր եւ նախագահ Ռիմա Սարեանին եւ քաջալերեց զայն, որ հաստատ մնայ փոքրիկներու սիրտերուն մէջ հայ ժողովուրդի հարուստ մշակութային ժառանգութիւնը դրոշմելու գործին մէջ: «Նարեկ» մշակութային հիմնարկը, որ հիմնուած է 1989-ին, գլխաւոր ուշադրութիւնը կը կեդրոնացնէ իր նախաձեռնած ամէնօրեայ խնամակալութեան եւ հայ փոքրիկներու Շաբաթօրեայ դպրոցին վրայ: Ամէնօրեայ խնամակալութիւնը կ'ընդունի 2-5 տարեկան փոքրիկներ եւ ցարդ ունի շուրջ 90 փոքրիկ: Շաբաթօրեայ դպրոցը ունի 400 աշակերտ եւ կ'արձանագրէ աւելի մեծ տարիք ունեցող փոքրիկներ՝ հայերէնի, հայոց պատմութեան եւ հայ մշակոյթի ուսուցման համար:

ՄՆՆԴԱԳԻՏԱԿԱՆ

Քիչ ջերմուժ Պարունակող 8 Ուտելիքներ

Քիչ ջերմուժ պարունակող, կուշտ պահող եւ չգիրցնող ուտելիքներու ցանկը կը հետաքրքրէ շատերը: Ահաւասիկ՝ այդ ուտելիքներէն մէկ քանին:

1-ՄԻՏՏՈՐԸ: Իսրայէլի Ուէյզման հիմնարկի գիտնականները գտած են սխտորին մէկ այլ բարիքը... Արդարեւ, անոնց կարծիքով, սխտորը ոչ միայն կը կանխարգիլէ գիրութիւնը այլ կրնայ նոյնիսկ օգնել՝ նիհարնալու: Փորձեր ցոյց տուած են, թէ շատ շաքար պարունակող ուտելիքներով սնանող առնէտները նուազ կը գիրնան, եթէ միեւնոյն ատեն սխտոր սպառեն:

2-ՊՈՐՈՔԼԻՆ: Բնաթելով հարուստ պրոքթին նաեւ կը պարունակէ Սէ., ՔԱ., Ա. եւ Պէ. խումբի կենսասնիթեր: Այս բանջարեղէնը քիչ ջերմուժ կը պարունակէ, կուշտ պահելու յատկութիւնը ունի, հետեւաբար թելադրելի է նիհարնալ փափաքողներուն:

3-ԿԱՐՈՍԸ: Նիհարնալ փափաքողները յաճախ կարոս կ'ուտեն, քանի որ անիկա շատ քիչ ջերմուժ կը պարունակէ: Այսպէս կարոսի երկու միջակ ցօղուն հազիւ 10 ջերմուժ կը պարունակեն, անոնց ծանրութեան 95 առ հարիւրը ջուրէ բաղկացած է:

4-ԿԱՂԱՄԲԸ: Բնաթելով հարուստ եւ ջերմուժով աղքատ այս բանջարեղէնը ոչ միայն չափազանց սննդարար եւ բուժիչ յատկութիւններով օժտուած է, այլ նաեւ խիստ թելադրելի է նիհարնալ փափաքողներուն:

5-ԽՈՇՈՐ ԴՐՈՒՍԸ: Բնաթելով, կենսասնիթերով եւ հանքայիններով հարուստ խոշոր դդումը նոյնպէս քիչ ջերմուժ պարունակող եւ սննդականոնի հետեւողներուն յարմար բանջարեղէն մըն է: Չմոռնանք, որ անիկա շատ հարուստ է նաեւ պեթա-քարոթէնով:

6-ԵԼԱԿԸ: Երբ ձեր սիրտը քաղցր բան մը ուզէ, ելա՛կ կերէք: Քիչ ջերմուժ պարունակող, կենսասնիթերով եւ հանքայիններով հարուստ այս կարմիր պտուղը յարմարագոյն «քաղցրեղէն»-ն է:

7-ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆԸ: Եգիպտացորենի միջակ չափի հասկ մը 83 ջերմուժ կը պարունակէ: Անիկա նաեւ հարուստ է փոթասիտով, թիամինով, բնաթելով եւ բնասպիտով: Եգիպտացորենը ախորժակ կտրող եւ կուշտ պահող ուտելիք է:

8-ՊՂՊԵՐԸ: Փոքր, կծու կարմիր պղպեղը շատերու սիրելին է: Անիկա քիչ ջերմուժ կը պարունակէ, կը խթանէ մեր կարգ մը գործարանները, կ'օգնէ, որ մարմինը այրէ իւղերը եւ կուշտ կը պահէ:

